

Podklad pro jednání PS Zaměstnanost, Vzdělávání a RVVI

Problémová analýza

Ekonomická charakteristika kraje

Hlavním ukazatelem ekonomické výkonnosti regionu je hrubý domácí produkt na obyvatele. Jako zásadní konvergenční kritérium se využívá HDP na obyvatele přepočtený paritou kupní síly vůči státům EU-28. **Královéhradecký kraj patří v porovnání s ostatními regiony Česka ke krajům s vysokou mírou konvergence HDP na obyvatele vůči HDP EU28.** Ve sledovaném období 2011 -2016 lze pozorovat rostoucí trend (nejvyšší změna v mezikrajském srovnání mezi lety 2016/2011). V roce 2016 dosahoval hodnoty 78 %, což odpovídá páté nejvyšší pozici.

Královéhradecký kraj dosahoval v období 2008 – 2016 vyšší ekonomické výkonnosti na obyvatele v mezikrajském srovnání. V posledních šesti letech patřil kraj mezi pět nejvíce rostoucích regionů (včetně Prahy). V přepočtu HDP na 1 obyvatele dosáhl kraj v roce 2016 88,8 % republikového průměru. Od roku 2008 se HDP na 1 obyvatele zvýšil o 22,7 % (druhá největší změna po Plzeňském kraji).

Důležitým ukazatelem je produktivita práce, která odráží ekonomickou účinnost pracovního úsilí ekonomicky aktivních obyvatel regionu. **Produktivita práce na odpracovanou hodinu měla v Královéhradeckém kraji ve sledovaném období 2005 – 2016 výrazně rostoucí trend i v mezikrajském srovnání (pátá nejvyšší hodnota včetně Prahy). V roce 2016 měl Královéhradecký kraj vůči průměru ČR vyšší produktivitu práce výrazně v odvětví průmyslu a dále pak v informačních a komunikačních technologiích a činnostech v oblasti nemovitostí.**

Vývoj hrubé přidané hodnoty Královéhradeckého kraje kopíruje rostoucí trend jeho HDP, od roku 2005 došlo k navýšení HPH o 46 %. Na HPH České republiky se kraj v roce 2016 podílel 4,6 %, což je v mezikrajském srovnání 5. nejnižší hodnota. Ve sledovaném období 2005 – 2016 se také proměňovala odvětvová struktura. Výrazná specializace kraje na průmysl se odráží i v růstu výkonnosti průmyslové základny kraje. **Podíl zpracovatelského průmyslu na tvorbě hrubé přidané hodnoty Královéhradeckého kraje se ve 2016 zvýšil na 37,6 % a je tak vyšší než podíl na úrovni ČR (27 %).** Dále rostl podíl už jen odvětví informačních a komunikačních technologií (+0,4 %). Podíl všech ostatních odvětví se během sledovaného období snížil. Nejvíce u veřejné správy, obchodu, ubytování, ale také u stavebnictví a zemědělství (-0,2 %).

Největší tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy dosahovaly v Královéhradeckém kraji tradičně silná odvětví. V roce 2016 se kumulativně podílel krajský průmysl na tržbách ČR ze 4,4 % (pátá nejslabší pozice v mezikrajském srovnání). **V mezikrajském srovnání podílu na tržbách odvětví ČR, Královéhradecký kraj dosahoval průměrně nejvyššího podílu v textilním průmyslu (29,4 %) a vysokých podílů ve výrobě kovových konstrukcí a kovodělných zařízení (7,5 %) a výrobě počítačů, elektronických a optických přístrojů (6,8 %).** **Největší tržby firem, s více než 100 zaměstnanci, byly v rámci kraje v odvětví výroba motorových vozidel (9,9 %), výroba pryžových a plastových výrobků (7,6 %), výroba kovových konstrukcí a kovodělných zařízení (7,5 %), výroba textilií (6,5 %), elektrických zařízení (6,1 %), výroba strojů (4,9 %) a potravinářských výrobků (4,5 %).**

Co do vlastnické struktury, mají vyšší výkony podniky pod zahraniční kontrolou než domácí subjekty. V roce 2016 dosahovaly podniky pod zahraniční kontrolou skoro dvojnásobné produktivity práce (vyjádřené vytvořenou přidanou hodnotou na zaměstnance) a více než dvojnásobné výkony na zaměstnance. Oproti tomu **domácí podniky vykazovaly v období 2009-2016 vyšší podíl přidané hodnoty na výkonech než podniky pod zahraniční kontrolou, což odpovídá znalostně náročnější výrobě.**

Růst ekonomiky ČR a potažmo také Královéhradeckého byl v minulosti do velké míry tažen přílivem přímých zahraničních investic (motivace v podobě výhodné lokace, levné pracovní síly a přímého

vstupu na trh EU přes ČR). Přímé zahraniční investice dosáhly v roce 2016 přes 58 mld. Kč (průměrně devátá pozice v mezikrajském srovnání); s rostoucím trendem v posledním roce, po třech letech stagnace. **Největší měrou byly alokovány do okresu Jičín (od roku 2010 se podílel na polovině objemu krajských přímých zahraničních investic).** V Jičíně je plně využívaná/zasídlená průmyslová zóna, skládající se ze tří větších celků s trvalým zájmem investorů o realizaci aktivit. Druhým okresem v pořadí byl Hradec Králové. Na objemu všech přímých zahraničních investic v kraji se další okresy od 2010 podílely takto: Hradec Králové (24,4 %), Náchod (7 %), Trutnov (6,9 %) a Rychnov nad Kněžnou (6,8 %).

Projekty investičních pobídek byly směřovány do ekonomicky silných oborů Královéhradeckého kraje. Ze závěrů analýzy agentury CzechInvest pro období 1993–2017 vyplývá, že co do objemu pobídek jich nejvíce mířilo do RIS3 domény Výroba dopravních prostředků (66,2 %), strojírenství (9,3 %) a pokročilé zemědělství (8,2 %). Největší podíl projektů pobídek na nově vytvořených pracovních místech byl také v doménách výroba dopravních prostředků (71,6 %) a strojírenství (9,3 %).

Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele v Královéhradeckém kraji je dlouhodobě pod průměrem ČR, i když v posledních třech letech s kladným trendem nad úrovní růstu ČR. V mezikrajském srovnání se jednalo o sedmou pozici ve 2015 a šestý nejvyšší růst za sledované období. Pro kontext nutno dodat, že hodnot nad průměrem ČR dosahovala pouze Praha a Středočeský kraj, a navíc u poloviny krajů byl trend klesající. Hodnota ukazuje na nižší investiční aktivitu podniků v kraji pravděpodobně se soustřeďující více na provozní optimalizaci a méně na zásadnější rozšiřování kapacit.

V posledních třech letech **vzrostl počet registrovaných subjektů v Královéhradeckém kraji (se zjištěnou ekonomickou aktivitou) nejvíce v priméru (A – zemědělství, lesnictví a rybářství) (+12,9 %), J – informačních a komunikačních technologiích (+5 %), administrativních činnostech (+6,4 %) a průmyslu (+1,9 %). Naopak největší pokles počtu subjektů byl zaznamenán v odvětví L- Činnosti v oblasti nemovitostí (-24 %), K – Peněžnictví a pojišťovnictví (-19 %), I – Ubytování, stravování a pohostinství (-5,5 %) a F – Stavebnictví (-3,6 %).**

Míra podnikatelské aktivity (vyjádřená jako počet podnikajících fyzických osob na 1 000 obyvatel) v Královéhradeckém kraji měla ve sledovaném období 2010–2016 rostoucí trend nad průměrem ČR. V mezikrajském srovnání čtvrtá nejvyšší hodnota (včetně hl. m. Prahy). Z hlediska jednotlivých ORP v Královéhradeckém kraji je pozitivní, že všechna zaznamenala ve sledovaném období nárůst. Na prvních třech příčkách v roce 2016 se nachází ORP Hořice, Nová Paka a Vrchlabí. Nejnižších hodnot dosáhla ORP Broumov, Rychnov nad Kněžnou a Kostelec nad Orlicí. ORP Broumov je z hlediska všech indikátorů hodnoceno jako hospodářsky slabý region, i tento indikátor dokumentuje tento stav. V ORP Rychnov nad Kněžnou a Kostelec nad Orlicí může být příčinou vyčerpaný trh práce, kdy díky rozvoji průmyslové zóny Solnice/Kvasiny. Na pracovním trhu velká nabídka pracovních míst, která nestačí být uspokojována z místních zdrojů. Tato situace se netýká pouze oborů podnikání, kterými se zabývají podniky přímo v průmyslové zóně, ale i jejich subdodavatelů a sektoru služeb v daných ORP.

Čistý disponibilní důchod domácností Královéhradeckého kraje je v porovnání s ostatními kraji vyšší. Ve sledovaném období 2008–2016 se pohyboval těsně pod průměrem ČR (97,1 %, což odpovídá páté nejlepší pozici) a měl mírně rostoucí trend. Čistý disponibilní důchod domácností představuje částku, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory ve formě finančních aktiv a na akumulaci hmotných a nehmotných aktiv.

Na území kraje je v současné době **evidováno 297 brownfields** (Národní databáze brownfieldů agentury CzechInvest), z toho je 26 aktivně nabízeno potenciálním investorům. V rámci dotazníkového šetření CIRI mezi obcemi (léto 2018) bezmála polovina obcí (s převahou těch nad 3 000 obyvatel) uvedla, že se na jejich území nacházejí zanedbané či nevyužité objekty (brownfields). Regenerace a

revitalizace těchto areálů a objektů za účelem jejich nabídky potenciálním investorům vyžaduje nemalé finanční částky, které jsou často nad finančními možnostmi jejich majitelů.

Královéhradecký kraj také disponuje pestrou nabídkou **průmyslových zón a rozvojových ploch**. Charakteristická je jejich různorodá velikost s převahou zón menší velikosti (5 - 20 ha). Mezi největší zasedlené průmyslové zóny patří ty v Jičíně, Trutnově, Novém Bydžově, Vrchlabí a Solnici – Kvasinách – Lipovce.

Královéhradecký kraj podporuje rozvoj sociálního podnikání prostřednictvím **Regionálního centra podpory sociálního podnikání**, které se zaměřuje na popularizaci, poradenství, vzdělávání, dotační management a provoz katalogu nabídek sociálních podniků a poskytovatelů náhradního plnění.

Výzkum, vývoj a inovace

Královéhradecký kraj patří v porovnání s ostatními regiony Česka **ke krajům s nízkými celkovými výdaji na výzkum a vývoj na obyvatele**. Trend byl ve sledovaném období 2005-2016 rostoucí u všech krajů, ale dynamika změny byla za Královéhradecký kraj nižší než průměr ČR; celkově šestá nejnižší. K nízké hodnotě ukazatele také přispívá pouze jeden realizovaný projekt klíčového výzkumného centra financovaného z fondů EU (Ovocnářský výzkumný institut Holovousy). Výdaje na výzkum a vývoj byly nejvíce taženy podnikatelským sektorem (76,1 % r. 2016) a dále vysokoškolským sektorem (22,5 % r. 2016).

Jedním z konvergenčních kritérií je také **podíl výdajů na výzkum a vývoj k regionálnímu HDP, který je v Královéhradeckém kraji nízký (čtvrtý nejhorší v mezikrajském srovnání)**. V období 2008–2016 byl dvakrát nižší než průměr ČR.

Ve firemní sféře je podstatná část výdajů na výzkum a vývoj realizována v oborech elektro(tech), ICT, automotive, strojírenství, textil, pryž/plast, výzkum v oblasti přírodních věd.

Podniky v kraji málo spolupracují s výzkumnými organizacemi v kraji buď z důvodu různého oborového zaměření (pak hledají partnery mimo kraj), nebo nemají strategii založenou na výzkumu a vývoji, ale spíše na zvyšování produktivity a spolupracovat s výzkumnými organizacemi tak de facto příliš nepotřebují. Identifikovaným problémem je nižší počet inovujících podniků. I když dochází k postupnému zlepšování a upgradingu (s tím, jak se vyčerpává lokalizační faktor levné pracovní síly v kraji a zvyšuje důvěra mateřských organizací v „český“ výzkum a vývoj), **stále se mnoho podniků pod zahraniční kontrolou soustředí na aktivity s nižší přidanou hodnotou v nižších patrech hodnotového řetězce.**

Podíl inovujících podniků na celkovém počtu podniků v Královéhradeckém kraji je dle pravidelného šetření EU o inovačních aktivitách podniků v mezikrajském srovnání na podprůměrné úrovni. Průměrných hodnot dosáhl podíl podniků s technickou inovací (8. mezikrajská pozice) a dále ukazatel intenzity technických inovací (7. mezikrajská pozice) a také podíl podniků spolupracujících s partnerem z EU nebo území EFTA (7. mezikrajská pozice). **Nízká je také míra účasti subjektů z kraje v evropském rámcovém programu na podporu výzkumu, vývoje a inovací Horizont 2020 a v programech Technologické agentury ČR** (pátá nejhorší pozice mezi kraji ve 2015-2018).

Počet výzkumných pracovníků na 1 000 obyvatel je v mezikrajském srovnání v Královéhradeckém kraji nízký. I přes rostoucí trend (sedmá nejvyšší změna) byl tento ukazatel, ve sledovaném období 2005-2016, dvakrát nižší než průměr ČR. Pro kontext nutno uvést, že pouze hodnoty za Prahu a Jihomoravský kraj byly ve sledovaném období vyšší než průměr ČR. V absolutním vyjádření byl podíl výzkumných pracovníků v Královéhradeckém kraji na celkovém počtu v ČR také nízký (2,5 % r. 2016);

čtvrtá nejhorší pozice. Obdobně i podíl na celkovém počtu zaměstnanců ve VaV v ČR (3 % ve 2016), čtvrtá nejhorší pozice a podíl zaměstnanců VaV v podnikatelském sektoru (4 % r. 2016), pátá nejhorší pozice.

V rámci širěji definované skupiny CZ – ISCO Specialisté v oblasti vědy a techniky, byl v období 2011-2015 průměrný podíl těchto pracovníků na celkovém počtu zaměstnaných osob v Královéhradeckém kraji vyšší (čtvrtá pozice v mezikrajském srovnání) než podíl výzkumných pracovníků na 1000 obyvatel kraje. I tak byla hodnota nižší než průměr ČR. Pro kontext nutno uvést, že pouze hodnoty za Prahu, Jihomoravský kraj a Olomoucký kraj byly ve sledovaném období vyšší než průměr ČR. Širší definice totiž nezahrnuje jenom pracovníky přímo provádějící výzkum, ale také technické a odborné pracovníky.

Podíl výzkumných a vývojových pracovišť v Královéhradeckém kraji na celkovém počtu VaV pracovišť v ČR se dlouhodobě pohybuje na průměrné úrovni 5 %. Většina těchto pracovišť (89,5 % ve 2016) byla v podnikatelském sektoru (CZ-NACE průmysl a stavebnictví). Tematicky převažují obory přírodních/technických věd (80,4 % ve 2016).

Specifickým ukazatelem je míra využívání nepřímé veřejné podpory výzkumných a vývojových aktivit soukromými podniky. Jedná se především o uplatňování daňových odpočtů na výzkum a vývoj. I přes růst počtu podniků využívajících tuto možnost se objem uplatněné podpory ve sledovaném období 2012-2016 v Královéhradeckém kraji snižoval. **V mezikrajském srovnání se na celkové míře využití nepřímé podpory prováděných výzkumných/vývojových projektů podílely podnikatelské subjekty z Královéhradeckého kraje pouze 2,2 %; což odpovídá páté nejnižší hodnotě.**

K dalším statistikám, které vypovídají o rozvoji inovačního prostředí kraje, patří patentová aktivita subjektů působících v regionu. Podíl patentových přihlášek podaných subjekty v Královéhradeckém kraji na všech přihláškách za ČR byl ve sledovaném období 2006-2016 v mezikrajském srovnání nízký (desátá pozice v roce 2016). Majoritu tvořily patentové přihlášky podané podniky. Naproti tomu **přihlašovatelé z Královéhradeckého kraje se významně podíleli na celkovém počtu udělených patentů v ČR ve sledovaném období 2006-2016 z 6,7 %, což odpovídalo čtvrté pozici v mezikrajském srovnání.**

Na vědeckém výkonu výzkumných organizací v Královéhradeckém kraji, vyjádřeném pomocí RIV bodů, se nejvíce podílejí obory biomedicíny (farmacie, medicínský výzkum včetně armádního), informační a komunikační technologie a biotechnologické obory jako je šlechtění rostlin. Tento vědecký výkon je dominantně soustředěn do krajského hlavního města Hradec Králové.

Zprostředkující subjekty výzkumu a inovací jsou v Královéhradeckém kraji zastoupeny několika inovačními centry (s převahou zaměření na ICT a textil). Dále **v kraji působí dvě centra transferu technologií s aktivitami koncentrovanými převážně do Hradec Králové,** která se podílejí na komercializaci výsledků výzkumných organizací. V kraji má sídlo několik aktivních klastrů (obaly, kámen), jejichž členové také vyvíjejí výzkumné aktivity.

Lidské zdroje

I přes mírný růst ekonomické aktivity obyvatelstva nad 15 let věku v posledních pěti letech **patří Královéhradecký kraj k regionům s nižší mírou ekonomické aktivity obyvatelstva ve věku 15+¹ a dlouhodobě se pohybuje pod průměrem Česka a v korelaci se stárnutím obyvatel kraje bude**

¹ Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob 15letých a starších.

pravděpodobně tento trend přetrvávat. Podíl ekonomicky aktivní populace v Královéhradeckém kraji je 8. nejvyšší ve srovnání se zbylými kraji ČR (v roce 2017 se jednalo o 50,5 % z celkového počtu obyvatel), trhu práce se tedy účastní zhruba polovina obyvatelstva.

Z hlediska míry zaměstnanosti² je situace v kraji v porovnání s ostatními regiony Česka mírně příznivější. Vzhledem k dlouhodobě pozitivnímu vývoji nezaměstnanosti, je v kraji relativně vyšší míra zaměstnanosti (z republikového pohledu) - celkový počet osob nad 15 let věku zaměstnaných představoval ve čtvrtém čtvrtletí roku 2017 58,6 % (což téměř odpovídá průměru Česka 58,9 %).

V průběhu posledních deseti let **došlo ke změně věkové struktury pracovní síly.** K největšímu poklesu došlo u věkové skupiny 15–29 let, a naopak k výraznému nárůstu došlo u věkové kategorie nad 60 let věku. Změna věkové struktury a změny míry ekonomické aktivity jsou vzájemně provázány. Výrazný pokles míry ekonomické aktivity mladých lidí ve věku 15–24 let souvisí s prodlužováním doby vzdělávání (snaha o dosažení co nejvyššího vzdělání) a oddalování vstupu mladé generace na trh práce, což snižuje jejich míru ekonomické aktivity. Naopak na druhé straně věkové skladby u věkové kategorie 60+ let jsou faktory jako stárnutí populace, růst počtu osob ve starobním důchodu, ale také nárůst ekonomické aktivity starších věkových ročníků v souvislosti s posouváním hranice odchodu do důchodu.

Odvětvová a profesní struktura zaměstnanosti je úzce spojena se vzdělanostní strukturou obyvatelstva. Výhodou Královéhradeckého kraje je poměrně nízký podíl zaměstnaných se základním vzděláním, a naopak poměrně vysoká míra zaměstnanosti s vysokoškolským vzděláním. Nejvíce zaměstnanců pracuje v sekci zpracovatelského průmyslu (32,6 %), v sekci velkoobchod a maloobchod (11,8 %) a ve zdravotní a sociální péči (8,1 %). Podíl zaměstnanců v profesních, vědeckých a technických činnostech byl v kraji 3. nejvyšší v mezikrajském srovnání, stále je však pod průměrem Česka. V kraji je vysoký podíl specialistů (13,7 %, 4. v mezikrajském srovnání) a technických a odborných pracovníků (18,8 %, 2. v mezikrajském srovnání) na celkovém počtu zaměstnanců a pozitivem je, že obě skupiny pracovníků nadále progresivně rostou. Z hlediska podrobného oborového rozložení pracovní síly je pozitivní vysoká zaměstnanost v progresivních oborech (vzdělávání, výroba elektronických a optických přístrojů a zařízení, výroba motorových vozidel, výroba elektrických zařízení, strojírenství, výroba textilií, zdravotnictví a gumárensko-plastikářský sektor). Naopak přetrvávající nízká zaměstnanost ve znalostně náročných oborech může mít negativní vliv na udržení konkurenceschopnosti. Vysoký lokalizační kvocient tržeb a zaměstnanosti odvětví, který poukazuje na významnou koncentraci daného oboru v kraji, vykazují odvětví lesnictví a těžba dřeva, výroba elektronických a optických přístrojů a zařízení, výroba textilií, výroba pryžových a plastových výrobků a ostatní zpracovatelský průmysl.

Strukturálním problémem kraje je pokračující nesoulad mezi požadavky trhu práce a nabídkou kvalifikovaných pracovních sil. Zaměstnavatelé velmi obtížně hledají pracovníky s odpovídající kvalifikací, kteří by byli ochotni za nabízených podmínek a v příslušné lokalitě nastoupit do zaměstnání. **V současnosti se projevuje v ČR největší nedostatek pracovníků s kvalifikací ve strojírenských a elektrotechnických oborech a v některých dalších, převážně řemeslných a technických oborech. Podobná situace s nedostatkem pracovních sil existuje také mimo technické obory (např. ve zdravotnictví nebo sociálních službách).**

Úroveň průměrné mzdy je v mezikrajském srovnání bohužel vyšší v odborně méně náročných oborech a nižší v náročnějších povoláních, což vede k odlivu odborných pracovníků z kraje za vyšší

² Míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších.

mzdou. Celkově je průměrná měsíční mzda v Královéhradeckém kraji nižší, než je republikový průměr (6. nejnižší v mezikrajském srovnání).

Královéhradecký kraj patří mezi kraje s dlouhodobě podprůměrnou mírou nezaměstnanosti a s výraznějšími rozdíly uvnitř kraje. Dle hodnoty obecné míry nezaměstnanosti v roce 2017 (3 %) zaujímal Královéhradecký kraj třetí nejlepší pozici, a tento klesající trend stále pokračuje (duben 2018 = míra nezaměstnanosti KHK 2,24 %). V důsledku tohoto pozitivního vývoje však začíná trh práce v kraji vykazovat poměrně vyčerpání. Nabídka pracovních míst převyšuje již poptávku ze strany zájemců o zaměstnání. Na konci roku 2017 připadalo na 1 volné pracovní místo v kraji v průměru 1,09 uchazeče a celkový počet volných pracovních míst byl výrazně vyšší než v roce 2008.

Relativně pozitivní trend vývoje nezaměstnanosti v kraji je však zároveň problémem pro zaměstnavatele v regionu. **Zaměstnavatelé, kteří pro své provozy poptávají pracovní sílu přímo v kraji, ji získávají velmi obtížně.** Nejvíce volných míst je v současnosti nabízeno v technických oborech. Dle dostupných údajů z MPSV mají zaměstnavatelé zájem především o pomocné pracovníky v oblasti těžby, stavebnictví, výroby a dopravy, řemeslníky a kvalifikované pracovníky na stavbách, opraváře, pracovníky ve strojírenství, obsluhy strojů a zařízení a montéry. Roste také zájem o pracovníky ve službách – všeobecné administrativní pracovníky, pracovníky v oblasti prodeje, pracovníky v oblasti sociálních a zdravotních služeb, řidiče a obsluhu pojízdných zařízení nebo uklízeče a pracovníky v oblasti ochrany a ostrahy.

Na dobře fungujícím trhu práce je stabilně určité procento osob bez zaměstnání, a to z důvodu přirozené změny zaměstnání apod., přičemž se dá očekávat, že tyto lidé v poměrně krátké době nové zaměstnání najdou. **Z pohledu délky evidence uchazečů o zaměstnání se vlivem pozitivního ekonomického vývoje snižuje v kraji v absolutních číslech počet uchazečů ve všech kategoriích.** V kraji dochází vlivem široké nabídky pracovních míst k rychlému umístění krátkodobě, případně i dlouhodobě, nezaměstnaných uchazečů zpět na trh práce. Osoby, které přijdou o zaměstnání nebo se rozhodnou změnit své pracovní uplatnění, většinou setrvávají v evidenci úřadu práce pouze velmi krátkou dobu.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Královéhradeckém kraji nevykazuje v čase významnější změny. Ačkoliv se celkový počet uchazečů ve sledovaném období poměrně výrazně změnil, jejich věková struktura zůstává stabilní a je velmi podobná situaci na národní úrovni. Nedochozí zde tedy k akceleraci problémů s nezaměstnaností uchazečů ve vyšším věku nebo naopak mladých osob a absolventů, jako v některých jiných oblastech Česka.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle jejich nejvyššího dokončeného vzdělání vykazuje v Královéhradeckém kraji v čase pouze velmi malé změny a je téměř totožná s průměrnými hodnotami za celé Česko. Největší podíl tvoří osoby se středoškolským vzděláním bez maturity, ale i jejich podíl se však za poslední čtyři roky snížil.

Mezi specifické skupiny uchazečů o zaměstnání lze v kraji zařadit dvě skupiny – absolventi a osoby se zdravotním postižením. Podíl nezaměstnaných absolventů je i přes pozitivní vývoj na trhu práce stále mírně vyšší (3,2 %) ³ než průměr ČR (2,5 %) ⁴. Důvodem vyšší nezaměstnanosti absolventů mohou být jednak chybějící pracovní zkušenosti a pracovní návyky a také nedostatečná orientace na trhu práce. V předchozích letech zaměstnavatelé preferovali především uchazeče o zaměstnání s praxí a

³ Údaj k 30. 4. 2018

⁴ Údaj k 30. 4. 2018

předchozími pracovními zkušenostmi. Tato situace se však vlivem vyčerpanosti regionálního trhu práce mění.

Podíl nezaměstnaných osob se zdravotním postižením je v regionu také vyšší (19,8 %⁵) než podíl nezaměstnaných OZP v celé ČR (17,6 %⁵). Toto číslo je navíc významně zkreslené faktem, že mnoho OZP se do evidence Úřadu práce vůbec nedostane. Kombinace zdravotního postižení, absence zkušeností, pracovních návyků a nízké kvalifikace tvoří zásadní bariéru pro vstup na trh práce, bez ohledu na celkovou výši nezaměstnanosti a aktuální situaci na trhu práce.

Podíl nezaměstnaných v Královéhradeckém kraji se liší v rámci jednotlivých okresů. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla v okrese Rychnov nad Kněžnou (1,4 %), a naopak nejvyšší v okrese Náchod (3,4 %). I tak je ale míra nezaměstnanosti v kraji dlouhodobě pod celorepublikovým průměrem a v některých regionech dosahuje úrovně plné zaměstnanosti. Vyčerpanost lokálního trhu práce je velmi zřetelná ve SO ORP Rychnov nad Kněžnou, kde vlivem výrazného rozvoje průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou je nedostatek kvalifikované pracovní síly napříč všemi obory. Obdobně je na tom také SO ORP Kostelec nad Orlicí, Dobruška, SO ORP Jičín a SO ORP Vrchlábí. Naopak v periferních územích na okrajích administrativních hranic některých ORP jsou obce, kde se podíl nezaměstnaných pohybuje v rozmezí 4-6 %, nebo dokonce nad 9 % (obec Stanovice). Jedná se o obce zejména ve SO ORP Broumov a SO ORP Dvůr Králové n. L., kde dochází ke kumulaci různých faktorů, které ovlivňují rozvoj území – dopravní dostupnost, struktura obyvatelstva, nabídka pracovních míst a další.

Jedním z řešení tohoto nedostatku pracovní síly je využívání zaměstnávání osob ze zahraničí, a to jak občanů EU, tak i o občanů z třetích zemí. Z hlediska struktury cizinců podle zemí a skupin zemí původu jednoznačně převládají zaměstnanci ze zemí Evropské unie, kteří se na celkovém počtu zaměstnanců podílejí 77 %. Zbytek tvoří občané třetích zemí, státní příslušníci ostatních zemí EHS tvoří pouze jednotky případů. Nejvíce jsou v kraji zastoupeni zaměstnaní cizinci z Polska, dále občané Slovenska a třetí nejvýznamnější skupinou zaměstnaných cizinců a první skupinou občanů ze třetích zemí jsou občané Ukrajiny. Z dalších zemí EU pracují v ČR zejména občané Rumunska, Maďarska a Bulharska. Státní příslušníci všech těchto zemí vykonávají zejména méně kvalifikované práce, a to pomocní dělníci ve výrobě, obsluha strojů a zařízení, montážní dělníci. Integrace zahraničních pracovníků v Královéhradeckém kraji je poměrně aktuálním tématem. S rozvojem průmyslových zón se počet těchto pracovníků zvyšuje, do kraje přicházejí zejména jednotlivci. Z pohledu rozvoje kraje by bylo pro kraj přínosné, aby přicházely spíše celé rodiny a v území se usazovaly. Problematika relokace zahraničních pracovníků a studentů, případně pracovníků z regionů České republiky s vyšší nezaměstnaností není zatím aktivně a koncepčně řešena.

Z pohledu budoucího ekonomického vývoje bude záležet na dalším ekonomickém vývoji a do struktury uchazečů se také může promítnout zvyšující se podíl automatizace ve zpracovatelském průmyslu (Průmysl 4.0).

Vzdělávání

Královéhradecký kraj patří v porovnání s ostatními kraji Česka **k regionům s průměrnou úrovní vzdělanosti obyvatel.** Vzdělanostní struktura obyvatel se trvale zlepšuje, ale stále ještě nedosahuje průměru Česka. Polovinu populace starší 15 let tvoří lidé s maximálním dosaženým vzděláním základním nebo středním bez maturity. Nad průměrem ČR se kraj pohybuje pouze u podílu osob se

⁵ Údaj k 30. 4. 2018.

středním vzděláním s maturitou. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v kraji roste obdobným tempem jako v ostatních regionech.

Hlavním problémem je pouze **nerovnoměrnost vzdělanostní struktury obyvatel v krajském centru a ve venkovských a periferních oblastech kraje**, kde tato území vykazují výrazně nižší úroveň vzdělanosti. Při porovnávání údajů⁶ o vzdělanosti dle velikostních kategorií obcí lze pozorovat nejméně příznivou situaci v obcích pod 5 tisíc obyvatel. Směrem od velkých obcí k malým dochází k rovnoměrnému poklesu vzdělanosti obyvatel starších 15 let. Z pohledu vzdělanostní struktury je nejméně příznivá situace na Broumovsku, kde žijí téměř dvě třetiny obyvatel se vzděláním středním bez maturity a nižším. Obdobně nepříznivou vzdělanostní strukturu vykazuje ORP Nový Bydžov se třemi pětinami obyvatelstva nad 15 let s maximálně středním vzděláním bez maturity a nižším. Naopak nejpríznivější vzdělanostní struktura obyvatelstva nad 15 let je v zázemí krajského centra – ORP Hradec Králové, kde více jak polovina obyvatelstva má úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší.

Z celokrajského hlediska je nabídka předškolního a základního vzdělání v kraji dostatečná. Postupně klesá počet dětí v mateřských školách a mírně stoupá počet dětí na základních školách. Tento pozitivní trend se však v následujících letech změní. Na základě demografického vývoje lze očekávat postupný obrat. Počet dětí nastupujících do prvních tříd se bude stabilizovat, postupem času začne mírně klesat a dočasně poroste počet žáků na druhém stupni. Budoucí změny počtu žáků by měly být v rámci jednotlivých škol organizačně řešitelné, neboť celková kapacita základních škol v Královéhradeckém kraji by měla být dostačující. Lze však očekávat místní odlišnosti, a to jak v pozitivním, tak negativním smyslu související s celkovým rozvojem daného území. Optimalizací mateřských a základních škol budou v budoucnu ohroženy zejména venkovské a periferní regiony. Zvýšený zájem o předškolní a základní vzdělání bude spíše lokální záležitostí spojenou buď s kvalitou nabízeného vzdělání či s intenzivnějším rozvojem některých území. Krátkodobě lze ještě očekávat zvýšený zájem ve větších městech ve vazbě na intenzivnější bytovou výstavbu. Například plánovaný rozvoj bydlení v zázemí průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov n. K. může vlivem usazování mladých rodin přinést problémy s kapacitou mateřských a základních škol.

Královéhradecký kraj je hlavním poskytovatelem středního vzdělání na území kraje. V posledních deseti letech **se kraj dlouhodobě potýká s intenzivním poklesem počtu žáků na středních školách.** Počet žáků středních škol se snížil za posledních devět let o téměř 26 %, což je především v důsledku nepříznivého demografického vývoje. V následujících letech lze díky příznivému vývoji počtu žáků na základních školách očekávat postupný mírný nárůst počtu žáků vycházejících ze základních škol. Tento růst však nedosáhne původního maxima. Počet míst v 1. ročnících středních škol je zatím stále neúměrně vysoký v porovnání s počty žáků, které budou přicházet ze základních škol.

V oblasti středního školství identifikoval několik zásadních problémů Krajský akční plán KHK. **Absolventi poptávaní na trhu práce nejsou dle zaměstnavatelů dostatečně připraveni na výkon své profese.** Jako hlavní příčinu tohoto problému uvádí KAP snížené nároky na studijní předpoklady uchazečů ke vzdělávání, nedisciplinovanost žáků, vědomostní, morální a sociální nepřipravenost, ale i nižší intenzitu spolupráce škol a zaměstnavatelů. Na středních školách je nízká účast specialistů a odborníků z praxe v rámci procesu výuky a praktického vyučování, nedostačující kontakt pedagogů s

⁶ Z regionálního hlediska lze porovnat pouze údaje získané ze SLDB 2011. Tato data jsou již poměrně zastaralá, ale ukazují alespoň základní územní rozdíly.

reálnou praxí, malá provázanost teoretické a praktické výuky, a především rozdílné vzdělávací záměry škol v porovnání s požadavky zaměstnavatelů.

Dalším specifickým problémem v oblasti středního vzdělávání je **nedostatečný zájem o polytechnické a odborné vzdělávání, zejména o učební obory**. Tento problém má v mnoha ohledech své příčiny především ve slabé vnitřní motivaci žáků, povrchním společenském přístupu, ale zřejmě také ve kvalitě výuky technických předmětů ve školách. Žáci se často obávají náročnosti tohoto typu vzdělávání. Z hlediska prostorových, materiálních a personálních kapacit se situace na řadě středních a vyšších odborných škol lepší, přesto v některých vzdělávacích institucích tyto kapacity neodpovídají nejmodernějším poznatkům a technologiím.

Významným problémem je také oblast kariérového poradenství. Žáci na většině středních škol nejsou dostatečně podporováni při volbě povolání. Hlavní příčiny tohoto problému lze spatřovat v nepříznivých podmínkách pro realizaci kariérového poradenství na školách, v nedostatečné teoretické a zejména praktické připravenosti pedagogů vykonávat kvalitní kariérové poradenství a také v nedostatečné spolupráci škol a dalších aktérů kariérového poradenství v regionu.

Z výše uvedeného vyplývá, že **pro další rozvoj školství v kraji je nezbytné intenzivně pokračovat v lepší provázanosti struktury středního školství (včetně učňovského) s potřebami klíčových zaměstnavatelů v regionu**, k čemuž je zapotřebí vzájemná spolupráce jak veřejného, tak soukromého sektoru. Optimalizační změny v souvislosti s nepříznivým demografickým vývojem v oblasti středního školství, které Královéhradecký kraj zahájil, jsou zaměřeny jak na snížení počtu právních subjektů – středních škol, tak také na úpravu a zefektivnění oborové struktury. V těchto změnách bude kraj muset nadále pokračovat s cílem snížit počty míst také v 1. ročnících gymnaziálních, lycejních oborů a čtyřletých i dvouletých (nástavbových) ekonomických oborů, a pokračovat ve snížení roztržitosti oborové struktury. **V oblasti vzdělávání bude nezbytné soustředit pozornost především na oblast spolupráce škol a firem, dále na oblast kariérového poradenství, na rozvoj přírodovědných a technických oborů, na rozvoj kompetencí žáků k podnikavosti a na podporu talentovaných žáků. Rozšiřování prvků duálního vzdělávání, rozvoj digitálního vzdělávání, vytvoření propracovaného systému kariérového poradenství a práce s talentovanými žáky a studenty jsou jedním z možných směrů, jak zkvalitnit vzdělávací systém v regionu a zvýšit zájem o poptávané obory vzdělávání.**

V oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami došlo k zásadním legislativním změnám, které se promítly do fungování speciálních škol. Ve speciálních třídách došlo k poklesu počtu žáků s lehkým mentálním postižením a se závažnými vývojovými poruchami učení. Tyto děti byly integrovány většinou do běžných tříd. Novela školského zákona ovlivnila oblast poradenských služeb, kde **zavedením společného vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP došlo k velkému nárůstu práce a administrativy. Speciální pedagogická centra se potýkají s nedostatkem pracovníků a také s dostatečnou odbornou kvalifikací svých zaměstnanců.** V této oblasti je také vnímán jako problém finanční ohodnocení asistentů žáků, které je považováno za nedostatečné.

V oblasti vysokého školství je kraj zaměřen především na humanitní a přírodovědné obory. V regionu sídlí jedna univerzita – Univerzita Hradec Králové a své pobočky zde má dalších pět univerzit. **Počty studentů na veřejných a soukromých VŠ se v kraji dlouhodobě snižují.** Každoročně nastupuje na vysoké školy stále menší počet mladých lidí (pokles v letech 2007-2016 po více jak 12 %). Tato klesající tendence opět kopíruje negativní demografický vývoj u populační složky ve věku 18-25 let. Z celkového počtu mladých lidí studujících VŠ s trvalým bydlištěm v kraji zůstává studovat v regionu zhruba 28 %.

Tento podíl se v čase téměř nemění. **V kraji citelně chybí kvalifikovaní techničtí pracovníci a pracovníci do vědeckovýzkumných oblastí**, obě tyto skupiny jsou hojně poptávané na trhu práce. Jednou z příčin tohoto nedostatku může být absence fakulty zaměřené na technické obory, ale také snížený zájem mladých lidí o studium těchto náročnějších oborů.

SWOT Analýza

EKONOMIKA, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vyšší ekonomická výkonnost v mezikrajském srovnání (HDP/obyvatele, HDP/obyvatele PPS EU-28) 2. Vysoká produktivita práce v mezikrajském srovnání 3. Vyšší čistý disponibilní důchod domácností v mezikrajském srovnání 4. Vysoký (nad úroveň ČR) podíl zpracovatelského průmyslu na hrubé přidané hodnotě regionu 5. Vyšší podíl přidané hodnoty na výkonech u domácích podniků 6. Vysoký podíl strojírenských oborů (automotive, výroba elektrických zařízení), výroby textilií a gumárensko-plastikářského sektoru na celkových tržbách průmyslu kraje 7. Nejvyšší podíl na tržbách textilního průmyslu ČR ze všech krajů 8. Rostoucí trend přímých zahraničních investic v posledním roce (nejvíce okresy Jičín a Hradec Králové) 9. Projekty investičních pobídek směřovány do ekonomicky silných oborů kraje 10. Míra podnikatelské aktivity nad průměrem ČR 11. Růst počtu aktivních ekonomických subjektů v zemědělství/lesnictví/rybářství 12. Existence využívaných/fungujících průmyslových zón 13. Rozvíjející se podpora sociálního podnikání v kraji 14. Vyšší podíl výdajů na výzkum/vývoj některých oborů podnikání (např. automotive, elektro(tech), textil, ICT, pryž/plasty, strojírenství, výzkum v oblasti přírodních věd) 15. Aktivní centra transferu technologií a klastry (např. obaly, kamenictví, textil včetně zapojení do evropské iniciativy RegioTex) v regionu 16. Silné výzkumné/vývojové zázemí v oborech life – sciences, ICT a biotechnologií, včetně mezioborové spolupráce (např. ICT v biomedicině) 17. Existence mezinárodní excelence výzkumu (např. imunologie, gynekologie/porodnictví, farmakologie/lékařnická chemie, hygiena, vojenství, zdravotnické prostředky, textilie) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nízký podíl přidané hodnoty na výkonech u podniků pod zahraniční kontrolou 2. Dvojnásobná produktivita práce u podniků pod zahraniční kontrolou oproti domácím podnikům 3. Nízká hodnota tvorby hrubého fixního kapitálu v mezikrajském srovnání 4. Nízká míra podnikatelské aktivity v ORP Broumov (hospodářsky slabé území) 5. Nízká míra podnikatelské aktivity v ORP Rychnov nad Kněžnou a Kostelec nad Orlicí (vliv průmyslové zóny) 6. Vysoký podíl nevyužitých brownfields 7. Nízké celkové výdaje na výzkum a vývoj na obyvatele i v poměru k HDP kraje v mezikrajském srovnání 8. Nedostatečná provázanost výzkumných organizací (VO) a firemní sféry včetně nízké míry komercializace výsledků VO 9. Nižší podíl inovujících podniků v mezikrajském srovnání 10. Nízký počet evropsky / globálně tržně úspěšných start-upů 11. Nízká účast v evropském rámcovém programu na podporu výzkumu a inovací Horizont 2020 a programech Technologické agentury ČR v mezikrajském srovnání 12. Nízký podíl výzkumných pracovišť na celku ČR 13. Nízký počet výzkumných pracovníků na 1000 obyvatel v mezikrajském srovnání 14. Klesající podíl doktorandů na celkové počtu vysokoškolských studentů 15. Nedostatek nastupující generace výzkumných a vývojových pracovníků 16. Nízká úroveň propagačních aktivit výsledků výzkumu, vývoje a inovací

EKONOMIKA, VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE	
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<p>P politické</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zvýšená inovační poptávka veřejné správy po implementaci smart řešení 2. Snížení překážek podnikání pomocí rozvoje e-governmentu 3. Prosazování principů chytré specializace do veřejných politik <p>E ekonomické</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Podpora realizace domácích (zahraničních) investic v kraji (obory s vysokou přidanou hodnotou, high-tech a strategické služby) 5. Přechod České republiky na ekonomiku taženou inovacemi 6. Začleňování českých firem do globálních hodnotových řetězců 7. Zvýšení regionální a meziregionální spolupráce výzkumných týmů 8. Zvyšující se role kreativních průmyslů 9. Preference využívání brownfieldů <p>S sociální</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Rostoucí mobilita pracovníků <p>T technologické</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Rychlý rozvoj změn a trendů v oblasti ICT (zlepšování komunikace bez geografických a sociálních překážek, virtualizace světa, informační společnost) 12. Rozvoj výzkumných/vývojových/inovačních aktivit v nastupujících technologických trendech (např. bigdata, 4. průmyslová revoluce, smart city, internet věcí/osob, personalizovaná medicína, dopravní prostředky ...) 13. Zvyšující se tržní dostupnost technologií <p>L legislativní</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Reforma imigračního práva usnadňující zaměstnatelost cizinců v znalostně náročných oborech <p>E ekologické</p> <ol style="list-style-type: none"> 15. Rozvoj environmentálních aspektů podnikání a oběhové ekonomiky 	<p>P Politické</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pokračující nejednotnost výkladu legislativy (např. daňové odpočty na výzkum a vývoj) a nižší vymahatelnost práva 2. Rychleji se rozvíjející výzkumné/inovační systémy ostatních krajů ČR <p>E Ekonomické</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Nestabilita vnějšího, těžko predikovatelného, makroekonomického prostředí a finančních trhů (vliv ekonomických cyklů např. hospodářské krize) 4. Odliv přímých zahraničních investic (vyčerpání nízkonákladové a pobídkové výhody, změny daňového systému) 5. Exportní závislost na zemích Evropské unie 6. Pokles zahraniční poptávky po produkci z titulu zahraniční konkurence 7. Snižující se atraktivita kraje pro investice do znalostně náročných oborů 8. Rostoucí spotřeba energie 9. Rostoucí zadluženost ekonomiky (např. tlakem na důchodový systém) <p>S sociální</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Odliv odborných pracovníků (především výzkumu a vývoje) z regionu do rychleji se rozvíjejících krajů ČR a zahraničí <p>T technologické</p> <p>L legislativní</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Legislativa výzkumu a vývoje (systém financování – nestabilita, diskontinuita, administrativní náročnost) 12. Legislativa podnikání (nestabilita, administrativní náročnost, rostoucí objem regulací) <p>E ekologické</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Změna klimatu a její dopady na ekonomiku 14. Zvyšující se soutěž o zdroje

LIDSKÉ ZDROJE A VZDĚLÁVÁNÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vysoká zaměstnanost v progresivních oborech (vzdělávání, výroba elektronických a optických přístrojů a zařízení, výroba motorových vozidel, výroba elektrických zařízení, strojírenství, výroba textilií, zdravotnictví a gumárensko-plastikařský sektor) 2. Růst míry ekonomické aktivity u věkové kategorie 60+ let 3. KHK patří mezi kraje s trvale podprůměrnou mírou nezaměstnanosti 4. Dlouhodobě nejnižší míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou a Jičín 5. Nabídka pracovních míst převyšuje poptávku ze strany zájemců o zaměstnání, stále rostoucí počet volných míst na trhu práce 6. Věková struktura uchazečů o zaměstnání je stabilní a příliš se nemění 7. Nárůst podílu obyvatel s VŠ vzděláním, zlepšení vzdělanostní struktury obyvatel 8. Pestrá nabídka středoškolského a vyššího odborného vzdělávání 9. Dostatečná kapacita pro poskytování předškolního a základního vzdělání v regionu 10. Příznivá vzdělanostní struktura ve SO ORP Hradec Králové 11. Existence zajímavých turistických destinací, které představují potenciál pro rozvoj služeb v oblasti cestovního ruchu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. V některých regionech málo diverzifikovaná ekonomika – vysoká míra provázání a z toho vyplývající dominantní orientace firem na sektor automotive 2. Klesající podíl ekonomicky aktivní populace – nižší míra ekonomické aktivity obyvatelstva ve věku 15 a více let 3. Nízká zaměstnanost ve znalostně náročných oborech 4. Průměrná měsíční mzda v Královéhradeckém kraji je dlouhodobě nižší, než republikový průměr 5. Úroveň průměrné mzdy je v mezikrajském srovnání vyšší v odborně méně náročných oborech a nižší v náročnějších povoláních 6. Vyčerpání lokálního trhu práce – nedostatek pracovní síly s kvalifikací ve strojírenských a elektrotechnických oborech a v některých dalších, převážně řemeslných a technických oborech 7. Nabízené volné pracovní pozice jsou zejména pro nekvalifikované osoby (60 % volných pracovních míst určeno pro osoby kategorie C = základní či praktická škola) 8. Na trhu práce je nedostatek dosažitelných uchazečů na volné pracovní pozice 9. Nedostatek pracovní síly i mimo technické obory – zdravotnictví, sociální služby, veřejná správa aj. 10. Vyčerpání lokálního trhu práce zejména ve SO ORP Rychnov nad Kněžnou, Kostelec nad Orlicí, Dobruška, Jičín a Vrchlabí 11. Výrazná závislost zaměstnanosti na průmyslových odvětvích mimořádně vázaných na hospodářský cyklus, což zesiluje rozdíly mezi obdobími nízké a vysoké nezaměstnanosti až do extrémních hodnot 12. Vyšší podíl nezaměstnaných v obcích SO ORP Broumov 13. Podíl nezaměstnaných osob se zdravotním postižením je v kraji vyšší než průměr ČR 14. Vzdělanostní struktura obyvatel kraje stále nedosahuje průměru ČR, situace není příznivější ani v žádném ze SO ORP vyjma SO ORP Hradec Králové 15. Nerovnoměrnost vzdělanostní struktury obyvatel v krajském centru a ve venkovských a periferních oblastech 16. Nízký zájem o polytechnické a odborné vzdělávání především o technické obory 17. Oborová nabídka na vysokých školách neodpovídá požadavkům trhu na nabídku vysoce kvalifikovaných pracovníků z oborů s vysokou přidanou hodnotou a vysokým potenciálem růstu 18. Malá spolupráce škol a firem - nedostatečná provázanost teoretické a praktické výuky a rozdílné vzdělávací záměry škol v porovnání s požadavky zaměstnavatelů 19. Nabídka středoškolského vzdělání výrazně převyšuje poptávku – nedostatečná optimalizace středního školství v kraji včetně gymnaziálních oborů, počet míst v 1. ročnících středních škol je stále nadprůměrný v porovnání s žáky vycházejícími ze ZŠ

LIDSKÉ ZDROJE A VZDĚLÁVÁNÍ	
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<p>P politické</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Další programové období (evropské strukturální a investiční fondy) - podpora konkurenceschopnosti a růst podniků, podpora zaměstnanosti, dalšího vzdělávání, mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy <p>E ekonomické</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Průmysl 4.0 – růst produktivity práce, pokles nákladů firem, zvyšování konkurenceschopnosti 3. Daňové a další zvýhodnění inovativních firem a firem investujících do výzkumu a vývoje 4. Atraktivita České republiky pro zahraniční investice s vyšší přidanou hodnotou 5. Napojení na dálniční síť – D11, D35 a další 6. Příliv zahraniční pracovní síly v oblastech zdravotnictví a sociálních služeb 7. Spolupráce s polskými příhraničními regiony <p>S sociální</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Prodlužování délky života – aktivní stárnutí 9. Změna zaměstnanecké mentality, trend rozvolnění tradiční kariéry – preference získávání zkušenosti, vyšší fluktuace u mladé generace 10. Změna životního stylu určité části mladší i střední generace, zaměření na aktivní způsob života, preference zdravého životního stylu <p>T technologické</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Průmysl 4.0 resp. Práce 4.0 - růst poptávky po pracovní síle s vyšší kvalifikací (technické profese, profese v oblasti IT, vývoje a marketingové komunikace) 12. Vzdělávání prostřednictvím moderních technologií – vzdělávání na dálku (e-learning), digitální vzdělávání 13. Využívání chytrých technologií (SMART City, Village) 14. Technologický pokrok v medicíně (léčebné technologie, zdravá výživa) <p>L legislativní</p> <ol style="list-style-type: none"> 15. Státní pro-populační politika 16. Změny podporující pružnější trh práce – vyšší flexibilita zaměstnávání např. flexibilní úvazky 17. Změna systému státních pobídek pro zahraniční investory směrem k podpoře znalostně náročnějších aktivit <p>E ekologické</p>	<p>P politické</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nesystémový přístup k rozvoji školství – nedostatek kvalifikovaných, vyučených řemeslníků <p>E ekonomické</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Průmysl 4.0 – pokles nízko kvalifikovaných pracovních míst, například v pásové výrobě, pracovních pozic s nízkou přidanou hodnotou 3. Pokles a technologické změny v automobilovém průmyslu 4. Stagnace růstu produktivity při současném tlaku na růst mezd (snížení konkurenceschopnosti) 5. Absence nástrojů zaměřených na podporu inovativních firem 6. Vzdělávání na středních i vysokých školách není výrazněji zaměřeno na praxi, stávající nastavení školského systému (preferenze obecného vzdělávání) 7. Vývoj minimální mzdy – odliv kvalifikované pracovní síly z některých oblastí např. sociální služby 8. Odliv pracovní síly za konkurencí v Polsku či do jiných regionů v Česku 9. Preference státu při dostavbě dálnic – další zpoždování výstavby významných dálničních staveb (zejména D11 a D35) <p>S sociální</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Velká mobilita talentovaných lidí, globální příležitosti pro jejich kariéru a odliv kvalifikovaných odborníků, odliv mozků – odchod kvalitních i vysoce kvalifikovaných lidí, kteří v kraji vyrůstají, studují a potom najdou uplatnění jinde 11. Demografické stárnutí – postupná změna věkové struktury obyvatelstva a s tím spojená vyšší poptávka po sociálních a zdravotních službách 12. Příliv nekvalifikované pracovní síly (především zahraniční agenturní zaměstnanci ve vazbě na rozvoj průmyslových zón) 13. Změna životního stylu zejména u velmi mladé generace – zaměření na konzumentský styl, změna zájmů, velký vliv IT technologií na každodenní život 14. Rostoucí zadluženost některých skupin obyvatel (rodiny, senioři aj.) 15. Generační konflikt, neúcta k stáří <p>T technologické</p> <ol style="list-style-type: none"> 16. Silný vliv technologií na komunikaci ve společnosti – využívání informačních a komunikačních technologií na úkor osobního styku 17. Krize, rychle rostoucí stupeň automatizace, změny v zaměření v automobilovém průmyslu (např. rychlý přechod na elektromobily) může být ohrožením pro ekonomický růst a stabilitu kraje a zejména mít dopad na snížení počtu pracovních příležitostí <p>L legislativní</p> <ol style="list-style-type: none"> 18. Nekontinuita legislativy – časté významné změny legislativních úprav a regulací 19. Změna školského zákona <p>E ekologické</p>

Klíčové problémy v oblasti lidských zdrojů a ekonomiky

PS Zaměstnanost + PS Vzdělávání

Vzdělávací systém

- **Kraj by měl mít jasnou vizi a směr kam své školy směřovat, využívat potenciál svého regionu a vázat vše na potřeby v regionu**
 - Nastavení systému vzdělávání je zastaralé, je potřeba více interdisciplinarity ve školách.
 - Školství by mělo hledět svým zaměřením na delší horizont.
 - Chybí postupné vzdělávání, výměnné praxe; vyváženost oborů a profesí.
 - Je potřeba aktivizovat v této oblasti více obce.
 - návaznost VŠ na firmy, aby si vychovávaly své zaměstnance
 - VŠ a VOŠ pevně a dobře rozvíjet
- **Složení oborů SŠ i VŠ v kraji není v souladu s požadavky zaměstnavatelů.**
 - Problematická struktura škol
 - Studium na gymnáziích – zhoršená úroveň vzdělávání na některých gymnáziích v regionu, vysoký počet míst, minimální profilace studia.
 - Vysoká nabídka oborů s maturitou, u všech oborů maturita není potřeba, chybí řemesla.
 - Některé obory na střední školy nepatří například andragogika, právní management, sportovní management a jiné.
 - Nedostatečná/nízká prestiž učebních oborů.
 - Jednotná/unifikovaná státní maturitní zkouška je neefektivní, není dobrá – revize státní maturity
 - nutno zavedení mistrovské zkoušky, odborné maturity na odborných školách

Motivující vzdělávání

- **V posledních letech je zřejmá nízká kvalita žáků/absolventů**
 - nevypěstlost dětí, rodiče to mívají
 - nedostatečná schopnost pracovat s informacemi
 - nedostatečný všeobecný přehled
 - snižují se nároky na žáky
 - nízká zodpovědnost za vlastní vzdělávání a zaměstnanost (včetně rodičů)
 - chybí systém, jak pracovat s nadanými a talentovanými dětmi
- **Je potřeba zaměřit aktivity na volbu budoucího povolání, směru vzdělávání**
 - vyšší stupeň propojení SŠ a ZŠ, intenzivnější spolupráce
 - informovanost žáků a rodičů v oblasti nabídky oborů a jejich charakteristik
 - nedostatečné kariérové poradenství
 - Na školách chybí oslovující pedagog, který by pomohl při profilaci dalšího zaměření žáků.
 - Kariérové poradenství je zastaralé a nefunkční.
 - Je nutné více se zaměřit na osobní rozvoj dětí na ZŠ – předat dětem možnost naplnit život smyslem; podněcovat v dětech kreativitu jako potenciál
 - Současná mládež nechce dít pro práci – chtějí vyváženost práce/život.

Vzdělávání v očích rodiny a společnosti

- Některá povolání, která jsou poptávaná zaměstnavateli, mají nízkou společenskou prestiž
- Chybí mediální kampaň na profilaci
- Je třeba děti motivovat k zodpovědnosti za to, kam se vydají.
- Klíčová je role rodičů – ti ovlivňují rozvoj svých dětí, mají často hlavní slovo při výběru školy. Je tedy nutné intenzivně pracovat s rodiči.

Zajištění lidských zdrojů

- **Nedostatek učitelů napříč všemi stupni vzdělávání**
 - V posledních letech je zřejmé výraznější stárnutí pedagogických pracovníků – nedochází k postupné generační výměně.
 - Prestiž pedagogů není příliš veliká a celkově prestiž vzdělávání je nízká.
 - Školy vnímají nedostatek dobrých a kvalifikovaných pedagogů (obory vs. firmy).
 - V regionu chybí zejména učitelé přírodovědných předmětů na SŠ (matematika, fyzika, chemie).
 - Také chybí učitelé odborných předmětů na technicky zaměřených SŠ např. strojírenství, elektrotechnika.
 - Jedním z důvodů je nezájem ze strany mladých lidí studovat náročnější přírodovědné obory (Ma, Fy, Ch) – nízká motivaci ke studiu, znalostně náročnější studium
 - U některých oborů je velký odpad při studiu na vysoké škole např. u oboru fyzik
- **Vzdělaní experti odchází z regionu.**
- **Nízká návratnost absolventů VŠ zejména technických oborů zpět do regionu**

Zahraniční pracovní síla

- **Problematické studium zahraničních studentů na SŠ v regionu.**
 - Nadaní studenti středních škol mají problém s udělením studentských víz ze strany Ministerstva vnitra
- **Problémy s adaptací zahraniční pracovní síly v území.**
 - Chybí koncepční přístup ze strany kraje pro usídlování zahraniční pracovní síly v lokalitách s dynamickým rozvojem průmyslu.

Prostředí, sociální začleňování

- **Rovnováha/nerovnováha v kraji v oblasti trhu práce**
 - existují územní disparity – vyčerpaný lokální trh práce x problémové území se stále zvýšenou úrovní nezaměstnanosti
 - je potřeba dostatečně znát aktuální situaci
- **Nízká produktivita práce, organizace práce**
 - U pracovní síly je nízká ochota pracovat, vyvíjet se, riskovat, chybí zapálenost pro věc.
 - Nedostatečné využívání různých forem zaměstnávání (zkrácené úvazky, sdílené úvazky apod.).
 - Společenský přístup k mezilidským vztahům.

PS Výzkum, vývoj a podnikání

Lokalizační faktory (pro investory, výzkumné pracovníky, inovační firmy)

- Nedotaženost infrastruktury (dopravní dostupnost, vysokorychlostní internet, občanská vybavenost, nemovitosti včetně pozemků, stavební legislativa a dlouhé lhůty stavebních řízení)
 - o jeden z problémů proč se lidé tolik nestěhují do kraje za prací a eventuálně prací ve výzkumu/inovacích
 - o připravenost těchto základních podmínek v území sama většinou přiláká firmy a návazné soukromé investice
 - o patrné na Jičínsku a Broumovsku

Kontinuita národní výzkumné a inovační politiky

- Absentuje kontinuita řízení na základě strategie, která by byla nezávislá na krátkém politickém cyklu

Nepružnost a administrativní náročnost dotací

- Potřeba projektové podpory, výzkumník nemá naději proniknout do administrativy
- Žadatelé se musí přizpůsobovat harmonogramu výzev (v zahraničí mají regiony ve správě některé dotační tituly a umožňují dospět k rozhodnutí o přidělení dotace už za 3 měsíce)
- Posilování role krajů v RIS3 by mělo být doprovázeno také přesunem finančních prostředků nebo možností se podílet na jejich distribuci

Nízká míra domácí a mezinárodní spolupráce výzkumných organizací a firem

- Problém je v nastaveném financování. Obě skupiny mají své dotační zdroje a nic je nemotivuje ke společným projektům
- Výzkumné organizace nemají akreditované laboratoře – firmy tak nemohou využít jejich služeb při certifikaci výrobků pro uvedení na trh
- Nízká mezinárodní spolupráce výzkumných organizací a firem je jedna z příčin nižší mezinárodní konkurenceschopnosti kraje (je zde prostor pro osvětu, poradenství, asistenční služby)
- Kariéerní řády na výzkumných organizacích nemotivují zaměstnance ke spolupráci s firmami, prioritní je výuka a generování vědeckých publikací
 - o Práce pro firmu znamená zodpovědnost (termíny, kvalita ...)
 - o Časová přetíženost zaměstnanců
- Nízká zahraniční mobilita studentů VŠ, doktorandů a akademiků
- Příležitost propagovat pozitivní případy spolupráce skrze Regionální inovační značku Královéhradeckého kraje

Certifikace a validace výrobků

- je pro řadu firem příliš drahá (v řádu jednotek až desítek milionů Kč za jeden výrobek)
- problémy s notifikovanými osobami v rámci ČR nutí firmy hledat jinou drahou certifikační autoritu v zahraničí; školení vlastních odborníků jsou velmi drahá

Nízká míra využívání brownfields

- Doposud nevyužitý potenciál letiště v Hradci Králové
- Dotace v rámci OPPIK Nemovitosti nelze získat na brownfield, který není ve vlastnictví žadatele, nestačí pronájem (nutno alespoň právo stavby jako způsob vlastnictví)

Vzdělávání

- Neexistence vize vzdělávací soustavy a její nízká provazba s firmami a výzkumnými organizacemi v kraji

PS Sociální oblast + PS Zdraví a bezpečnost

Zdraví obyvatel, bezpečnost, bydlení

- Stárnutí populace – vliv na rostoucí počet klientů a zvyšující se nároky na sociální služby a zdravotnictví
- Z územního hlediska je problémem výskyt sociálně vyloučených lokalit
- Rostoucí počet sociálně patologických jevů, drobné kriminality v některých regionech (Rychnovsko, Broumovsko)
- Jednostranná zaměstnanost – struktura pracovních příležitostí zaměřená na nízko kvalifikované práce má v některých regionech vliv na kvalitu života, bezpečnost, vytíženost služeb

Zdravotnictví

- Zdravotnictví v kraji trpí nedostatkem pracovních sil – lékařů i dalšího personálu v některých oborech, velkým problémem je i stárnutí zdravotního personálu a nedostatečná generační výměna

Sociální oblast

- Nedostatek pracovních sil v oblasti sociálních služeb vč. nekvalifikovaného personálu
- Nedostatečná provázanost systémů sociálních služeb, zdravotních služeb, vzdělávání, nedostatečná vzájemná informovanost (i z hlediska územní struktury)
- Nedostatečná osvěta ve školách o potřebnosti zdravotních a sociálních služeb (mezigenerační solidarita)

PS Životní prostředí a zemědělství

Zemědělství a lesnictví

- V zemědělství je nízký podíl pracujících v mladším věku.
- Velmi důležité je vzdělávání a osvěta – výchova občanů, veřejné správy, podnikatelů (EVVO) - > vliv na veřejné mínění - > vliv na zavádění podpůrných opatření.

PS Cestovní ruch a kultura

Problémy širšího kontextu citelně zasahující do sféry cestovního ruchu a kultury

- Nedostatek zaměstnanců) a nízká kvalita personálu pro poskytování kvalitních služeb
- Špatný systém vzdělávání v České republice, nevhodná struktura absolventů ve vazbě na služby a cestovní ruch
- Nedostatečná jazyková vybavenost pracovní síly pracující ve službách cestovního ruchu a kultury

PS Obce a města + PS Venkov

Ekonomika

- Velká jednooborová koncentrace kraje (automobilový průmysl + dodavatelské firmy) – lehká zranitelnost v době ekonomické krize
- Nevyvážený ekonomický růst kraje – vliv rozvoje průmyslu na Rychnovsku (vliv na nedostatek pracovních sil ve službách (restaurace, školy, zdravotnictví,...))
- Není ochota obcí a měst scházet se s podnikateli, celkově problém, že ubývá malých podnikatelů – řešit podporu malého a středního podnikání
- Přípravě malých průmyslových zón v regionech brání omezení, např. CHKO

Vzdělávání a zaměstnanost

- Špatně nastavená struktura vzdělávání – chybí kvalitní základní vzdělávání, orientace SŠ na jednoduché obory, nedostatečné polytechnické vzdělávání
- Špatná struktura učebních oborů v návaznosti na pracovní místa, chybí soulad nabídky práce a poptávky v jednom místě
- Poptávka po oborech se neprotíná s nabídkou škol, nedostatek řemeslných a technických oborů ve školách + provázání s praxí